

3.1 XIX a. literatūra. Laikraštis „Varpas“

Kokia XIX a. istorinė situacija Lietuvoje?

XIX a. – tai okupacijos, pasipriešinimo ir išsivadavimo laikas. Kuomet jau atrodo, kad Lietuva išsivaduoja iš Rusijos, ją okupuoja Vokietija. Tai Lietuvai atneša kultūrinę prarają:

- Vilniaus universitetas uždarytas;
- spauda uždrausta;
- žmonės, kurie „skleidė šviesą“, suimti.

Tačiau tuo pat metu XIX a. – tai laikas, kai pamažu atgimsta lietuvių tauta ir literatūra. Viskas prasideda nuo švietėjiškų idėjų ir kelių autorių, kurie pradeda rašyti įvairius, tautą žadinančius tekstus.

Pagal www.istorijatau.lt

Kas buvo žymiausi XIX a. kūrėjai?

XIX a. dar vadinamas Romantizmo epocha. Šios epochos pagrindiniai bruožai buvo:

- noras keistis;
- noras formuoti nacionalinę savimone;
- noras žvelgti į individualų žmogaus gyvenimą ir jo jausmus.

Vedami romantinių jausmų pradeda reikštis tokie rašytojai kaip Maironis, Šatrijos Ragana, Salomėja Nėris, Vincas Kudirka ir kt. Savo kūryba jie stengiasi žadinti tautą, keltis iš miego, kovoti už savo laisvę ir pasirinkimus. Šių idėjų vedama, grupelė rašytojų pradeda leisti Lietuvai itin svarbų laikraštį – „Varpą“.

Pagal www.bernardinai.lt

3.1 XIX a. literatūra. Laikraštis „Varpas“

1. Raiškiai perskaitykite Maironio eilėraštį ir atsakykite į klausimus.

Dvi žvaigždi

Žvaigždė, danguos užgimus, nušvito iš aukštybių
Ir dreba ten per amžius, nes uždegė ją – Dievas;
Apšviečia aukštus kalnus, tamsias girias ir pievas
Ir mirkčiodama žiba kaip diemantas gražybių.

Žvaigžde, mėlsvų padangių žibute sidabrine!
Tarp marių rodai kelią kaip angelas šviesybių;
Paklydusiam keleiviui tu mirksi iš tamsybių
Ir jauną kvėpi viltį į gęstančią krūtinę.

Nušvinta kartais žmogui žvaigždė ir čia, ant žemės,
Uždegusi krūtinę stebuklais įkvėpimo;
Ji neša naują galią ir meilę begalinę:

Prašvinta tuomet kelias suvargusiam užtemęs;
Savy jis jaučia ugnį kilnesnio pašaukimo!..
Laimingi, čia, ant žemės, bent kartą ją pažinę!

Maironis

Klausimai:

1. Ką reiškia eilėraščio pavadinimas?
2. Išrašykite simbolius, kurie reiškia šviesą ir viltį.
3. Ką šiame eilėraštyje simbolizuoja žvaigždė?
4. Kaip manote, kas yra paklydęs keleivis, kodėl jis įkvėpia jauną viltį?
5. Parašykite, ko trokšta lyrinis subjektas.

3.1 XIX a. literatūra. Laikraštis „Varpas“

Kas yra „Varpas“?

„Varpas“ – literatūros, politikos ir mokslo mėnesinis laikraštis, kuris buvo leidžiamas Tilžėje ir Ragainėje nuo 1889 m. iki 1906 m. Spaudos draudimo laikotarpiu šis laikraštis gyvavo net 17 metų ir kėlė tautinio atgimimo ir išsivadavimo, tautos vienybės, demokratijos, humanizmo idėjas, smerkė rusinimo politiką, skelbė grožinę literatūrą ir jos kritiką.

„Varpą“ inicijavo Varšuvoje įsteigtos Lietuvos draugijos nariai, kurių priešakyje buvo rašytojas Vincas Kudirka. Varpininkai buvo naujoji tautos atgimimo kovotojų pamaina. „Varpas“ drąsiai viešino valdžios daromas skriaudas lietuviams, smerkė priespaudos ir rusinimo politiką.

Pagal www.bernardinai.lt

Parašykite esė tema „Ar šiandien drąsūs sprendimai gali pakeisti visuomenę?“

Esė rašymo atmintinė

Žodis *esė* kildinamas iš prancūziško žodžio *essai*, reiškiančio *bandymą*. Būtent tokia reikšmė rodo neįpareigojantį kūrinio rašymą, kuomet rašantysis išbando save, dėliodamas mintis.

1. Parašykite esė pavadinimą.
2. Aptardami raktinius temos žodžius, pasidarykite trumpą mąšymo žemėlapi.
3. Parašykite 150 žodžių esė.

